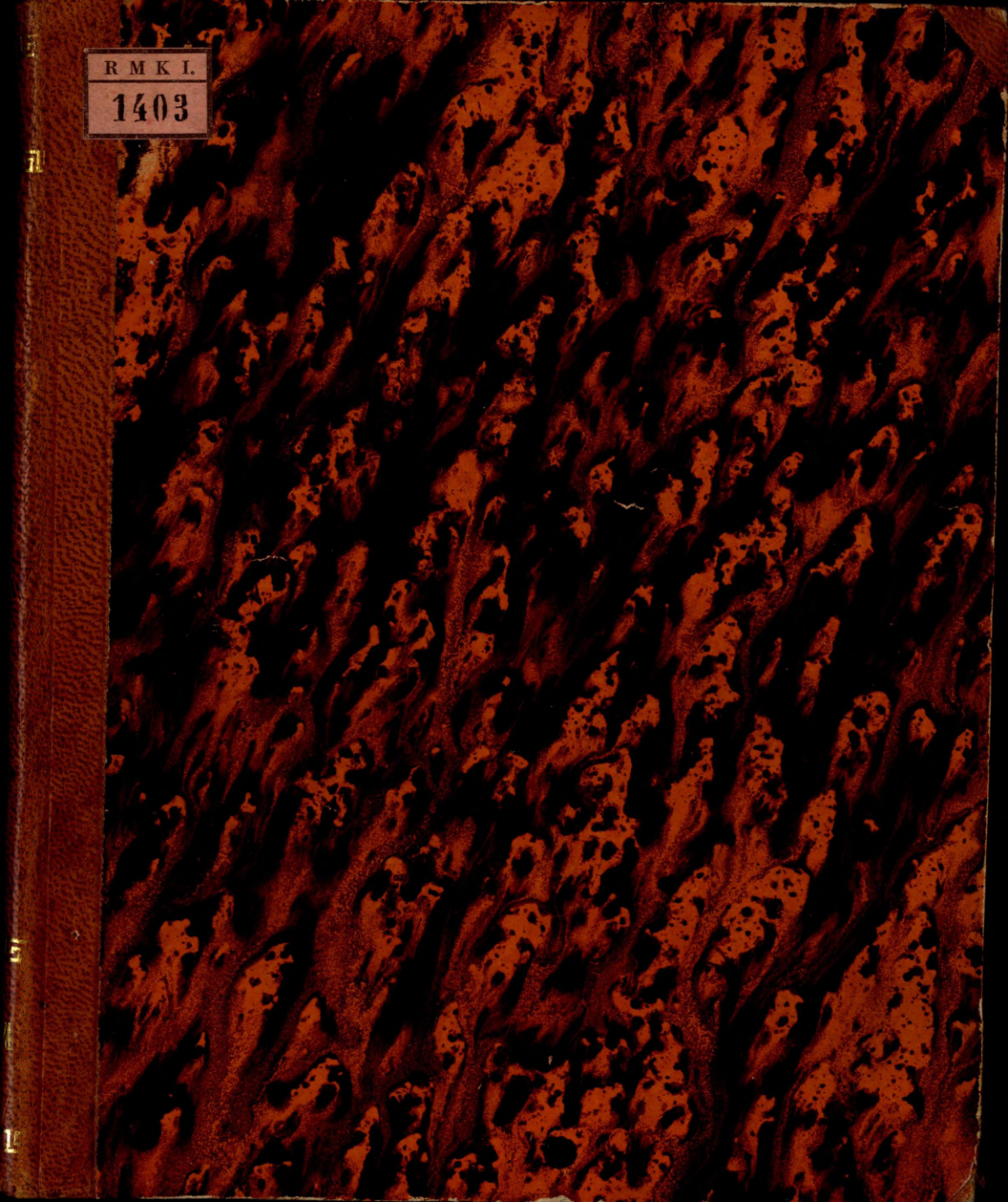

R M K I.

1403

The image shows the front cover of an old book. The main part of the cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of brown, orange, and black, featuring a dense, swirling, and mottled design. The spine of the book, visible on the left, is made of a dark brown, textured material, likely leather or faux leather. In the upper left corner of the front cover, there is a small, rectangular, light-colored label with a thin black border. The label contains the text 'R M K I.' on the top line and the number '1403' on the bottom line, both in a dark, serif font. The overall appearance is that of a well-used, antique volume.

Thurg. O. J.

844. a.

W. M. K. T.

1903

1403

IZRAEL SZEKEREI, ES LOVAGJAI

Avagy

Olly idvességes Tanítás, melyben

a' kegyes s' buzgó *Lelki Pásztoroknak* nagy használatosságok, az *Országok, Tartományok, Városok* és *Faluk* iránt, *graphie*, bőrtűsön le-rajzoltatik: és e' világtalan világnak azokhoz való nagy *haládatlanságok* fel-fedeztetik: s' egyszer s' mind *tífstek*, mind a' *Tanítóknak*, mind a' *Halgatóknak* (ez iránt) elejekben adattatik, mellyet, ama' *józan tudományú, Sz. életű, nagy tanácsú, s' nagy becsületre méltó, és áldott emlékezetű Férfiúak:*

TISZTELETES

S Z E N C Z I P A L

U R A M N A K.

A' *Debreczeni Sz. Gyülekezetnek* hűséges *Angyalának*, és a' környékbéli *Ecclésiáknak* érdemes *Séniorának*, utolsó tisztetség tételének alkalmatosságával, a' *Temető-kertben* élő-szóval ki-adott

S Z E N T - P E T E R I I S T V A N.

Az Ur *Jesus Christusnak* alázatos Tanítványa; és a' *Sz. Mihályi Ecclésiának* akkori *Lelki-Pásztora.*

D E B R E C Z E N B E N,

Nyomtattatott *Kassai Pál* által, 1691-ben.

2
A' meg-keseredett özvegynek bőséges vigasztalást!

Böcsületre méltó *Aßonyom!* ime a' kegyelmed kedves s' édes *hites társának*, nekem pedig kedves *atyám* és *Komám Uramnak*, utolsó tisztesség-tételének alkalmatofságával tött *tánításomat*, az kegyelmed kívánságára ki-adtam, én ezt nagy jó szível tselekedtem, bizony méltó hogy véka alá ne rejszük idvezült Urunknak jó hírét; mert igazán *atyánk* vala mindnyájunknak; legyen azért ő kegyelme örök emlekezetben: a' minden vigasztalásnak Istene pedig kegyelmedet bokros bánatiban vigasztallja, adgya a' békeséges-tűrésnek Lelkét kegyelmednek, s' ügye-fogyott gyámoltalan állapottyában gyámolítsa, s' legyen kegyelmednek gondvifelő Attya. Amen!

Kegyelmednek jót kíváno attyafia;
SZENT-PETERI ISTVÁN,
Sz-Mihályi Egyházi szolga.

Elő-

Elő-Beszéd.

Faj nekem mostan; mert az Ur edgyik bánatomra más bánatot adott, el fáradtam az én fohászkodásomban, s' nyugodalmat nem találok! Ekképpen panaszolkodik *Baruch*, a' *Jeremias amanuensise*, s' író *Deákja*. Jer. 45. v. 3. melly ő panaszában a' *Szenteeknek világ szerént való sorfok s' állapot-tyok graphicè*, bőfűsön le-rajzoltatik; hogy tudn. a' bölcs Isten nekik edgyik bánattyokra más bánatot, edgyik keserűségekre más keserűséget szokot adni. Példa (a' *Baruchon kívül*) *Abrahám* Pátriárcha, az Istennek kedves baráttya, a' ki mikor Istenül hivattatik, ki kell neki menni lakta földéből, az ő rokonsági közül, az ő attyának házából, mégyen nem tudván hová menne, a' melly nem könnyű vala a' testnek. *Nescio quā natale solum cedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui.* Ismét: *Non dubia est Ithaci prudentia; sed tamen optat, Fumos de patriis posse videre focis.* Egy bánattya, egy izomorúsága vala hát ez *Abrahámnak*: ha testfizeriút itilünk. Ezt más követi; mert mi-helt a' Sz. földre bé-megyen, ottan onnét az éhségtől ki kergettetik. Ezt más követi; mert életének tárfa, kedves *Sárája*, tőle el-vétetik. Ezt más követi; mert a' mikor bizonytalanul ide s' tova lok esztendőig bújdosik, izolgainak izüntelen való versengésekkel kényszerítettetik a' *Lótor* az ő attyafiát magától el-bocsátani. Ezt más követi; mert az után kevés idővel hallya hogy a' *Lótor*, az ő attyafia fogságra vitetett. Mikor immár vénségre jutott, magzatoc nélkül vagyon, a' melly igen keserves izokott az öregeknek lenni, mig nem reménsége kívül nemzi az *Ismaelt*, kinec is születése nagyban álla neki; mivel *Sára* ötet érette bo-fzúval illeti. Születik olztán *Isák*; de az első szülött ki-üzettetik. Ujjobban *Sárája* tőlle el-vétettetik. Valahová mégyen, mindenütt kegyetlen szomlédokat talál, a' kik még a' nagy munkával.

21. v. 24. kával áfott kútaibul-is ōtet nem hadgyák inni. Ez után hallya
22. v. 2. az Isten parancsolattya; hogy *Isaát* ōllye-meg. Mit gondol-
hatna az emberi elme nyomorúságosabbat annal, mint hogy az
Atya legyen fiának hohéra? Ha betegségben hal vala meg ne-
hez léfzen vala: ha valamelly idegentől ōlettetik vala meg, ne-
hezbebb léfzen vala: a' pedig leg nehezbebb; hogy Attyának kezé-
től ōlettetik-meg. Látod *Abrahámnak* edgyik bánattya't más
bánat miképpen követi vala.

Lásuk *Jákóbot*-is: mindgyárt ő gyermek korában Attya
házánál, első szülött bátya (*Eszau*) fenyegetési s' rettetgetési kő-
zött nyughatatlan életet él, mely miá-is kételenített el-bűjdos-
ni: *Lábánnál Ráchelert* szolgál hét éltendőt; de *Lábán* meg-
clallya, s' *Ráchel* helyett neki *Leát* adgya; ísmét azért magát új
szolgálat alá adgya, az holott nappal a' nagy lévség eméltette,
étizaka az hideg, a' mint ő maga-is panaszolkodic. Szolgálat-
tyának-is jutalmát tizszer-is változtatta el. Midőn 20-éltendő-
ket nyomorúságban nállá szolgálna, tölle minden nap újabb
újabb boszfusással illetetik. A' maga házában-is nincs nyugo-
dalma; midőn láttya feleséginec egy más ellen való gyűlölsége-
ket és viázalkodásokat. Midőn az Isten parancsolattya'ra haza-
tér; mint egy időke kell néki el-menni: utánna a' *Lábán*, ki
őtet gyalázattal s' boszfusással illeti. Majd ama' furiával az *E-
szauval* izemben kel menni, a' ki őtet hajdan fenyegeti vala hogy
meg-öli. Mihelyt a' Sz. földre bé lép, az ő kedves juhocsájja,
a' *Ráchel* meg-hal. Annak-utánna hallya; hogy szerelmes gyer-
meke a' *Józseph* a' vadaktól el-szaggattatott, kirül mondgya vala:
Sirván mégyek az én fiamért a' koporsóban. Azonközben *Séc-
hem* a' *Dinát* el-ragadgya s' meg-ízeplőlti: *Simon* és *Lévi* ezért
boszút állanak, mellyel *Jákóbot* meg-háborították, és a' földnek
lakosi előtt büszdötté tészik. Ez után első szülött fia *Rúben* at-
tya ágyára fel-hág, s' azt meg-fertőzteti. Kevés idővel ez után
vér illeteffel háza meg mocskoltatik; midőn *Júda* az ő menyével
Támárral vétkezik. Elcének vége felé, éhség következik a'
földre, és hogy az éhségben magát s' házat táplálhassa, fiait ga-
bonáért Egyiptomban bocsáttya, ott a' *Simon* meg-fogatták,
majd kételenítettik vénségének fiát, *Bénjámin* el-bocsátani. Mit
monda *Pharabónak*. Lásd Gen. 47. v. 9. Im látod a' *Jákób-
nak* is az ő forja s' állapottya minémű lett legyen. Lásd *Jóbot*
Job. 16

Job. 16. v. 14. coll. cum 1. v. 14. 15. ad 19. és 2. v. 7. és
4. v. 2. *Dávidot*. Solt. 42. v. 8. *Siont*. Siralm. 3. v. 1. 2.
12. 14. De mi búkség ezt nekem többekkel erőstítenem?
mondhattuk minnyáján: *Non sum melior Patribus meis*. Ha
az én atyáimnak forfok s' állapottya'k ez volt, nekem is hát. s. a. t.
Nyomorúságnak mihelye s' fészke, kereftýén *Debreczen Várossa*.
bezzeg méltan mondhad te-is ma a' Baruchal: *Jaj nekem mostan;*
mert az Ur edgyik bánatomra más bánatot adott. s' a. t. Adott
a' bölcs Isten neked is edgyik bánatodra más bánatot, edgyik
keferüsegedre, más keferüsegét, mélység te rajtad mélységet ki-
ált. De nincs üdő hozzá; hogy én a' te bokros bánatodat s' Solt. 42. v. 8
keferüsegedet izenként ki-adgyam, nem is itelem búkségfnek
lenni; mivel világ előtt nyilván vagyom; valamely rébérül mind-
azonáltal oda alá léfzen valami fő. Hát te, ez előttünk az ő á-
gyas házában nyugovó b. e. *Szenczi Pál* árvaságra maradt öz-
vegye! Bezzeg méltan mondhatod a' Baruchal: *Jaj nekem mo-
stán mert az Ur edgyik bánatomra, más bánatot adott. s' a. t.*
Adott vala ennek előtte Isten tenéked három férjeket, kiknek ha-
lálokkal ottan meg keferite; de már azokon való bánato-
dat Isten el felejtette vala veled, a' mikor idvezült *Szenczi Pál*
férjed az ő kőntösének szélit ki-terjesztette vala reád: igazán most Ruth. 3. v.
valál *Naomi* az az, gyönyörűséges; de imé véletlen keferüségnek 9.
pohárát kőfőné az Ur te reád, s' a' *Márak* feregében be-ira.
Mondhad méltan most a' Naomival: *Ne hijjatok engemet Nao-* ibid. v. 20.
minak, az az gyönyörűségesnek; hanem inkább *Márának*, az az, ke-
ferüségfnek; mert igen nagy keferüséggel illetett engemet a' Minden-
ható. Az Ur a' te dicsőségedtől meg foszta, és a' te fejednek Job. 19. v.
koronáját el vevé. Hát te *Szenczi Anna*, ez idvezült *Szenczi Pál*
árva leánya! bezzeg méltan mondhad a' Baruchal: *Jaj nekem*
mostan; mert az Ur edgyik bánatomra, más bánatot adott. s' a. t.
árvaságra jutott vala Isten tégedet; a' mikor jó dajkádát, sülő
édes Anyádat kiefiny korodban el-vővé; de nem valál árva;
mert édes jó Atyád, atyád s' anyád vala tenéked; már bezzeg
igazán árva vagy *Hada'sával* edgyütt, ma valál meg mind atyád-
tól s' anyádtól. Hát te e' Tractusban lévő *Egyházi társaság*!
nem méltan monthatodé Baruchal: *Jaj mostan nekem mert az*
Ur edgyik bánatomra, más bánatot adott s' a. t. mert (hogy a'
privatumat el-halgassam) kevés idő alatt imé 4. *Senioridat* s'
edgy

edgy Scribádat szalaftád-el: 1. Ama' b. e. *Nográdi Mátyáft.* 2. Az után ama' lelki tűzzel tellyes *Köleséri Samuelt*, kinek emlekezeti olyan, mint a' Patikárius' mesterségével kébített jó illatnak tfinálmánya. 3. Jó emlekezeti *Felvinczi Sándort.* 4. Olztán b. e. *Liszkai András* Scribádat. Talám immár ezeken való bánatunk szinten el-múlik vala; de imé az Ur, *józan tudományal, sz. étellel, s' tanácsnak lelkevel* meg-ékesítettett Seniorodat, idvezült *Szeneci Pált* közölled ki-ragadát: adott hát néked is az Ur edgyik bánatodra más bánatot. De a' panaszt immár féltevéen, jertek a' minket bánattal s' keferüséggel illető édes Atyánkhoz foházkodgyunk-fel egy szível s' lélekkel mondván.

OH mi reánk bűneinkért méltán meg-haragudt, s' ellenünk fel-gerjedett dicsősfégyes menyeyi Főlség! ki meg-fokaftád mi rajtunk mindenféle ítéletidet, a' mi égre kiáltó, egeket s' Angyalokat irritató, s' földet dőgleltető gonfszáginkért, meg-elefsítéd fegyveredet az Egben, le-szállítád, s' ölöd régtől fogva az áldozatra rendeltetett állatok: parancsolál a' verekedő Angyalnak-is, fokakat közzülünk le-csapdostatál, s' a' földnek szívében a' fetét koporsórá alá hányál: de mind ezekkel-is nem múlt-el a' te haragod; hanem fel-húzván vagyó meg-is a' te karod; mert imé Júdából és Jerusálemből ma-is szedegeted a' Prophétát, el-ragadád az Illyést. Oh Uram! igaz vagy te, igaz minden te ítéleted; de mi bűnösök vagyunk; mert a' midőn mi hozzánk küldötted a' te Prophétáidat jó idején; mert kedvesz vala minékünk, mi a' te Prophétáidat csak csúfolljuk vala, gyűlöltük az igaz mondó Michásokat, nem méltó annakokáért ezekre e' világ. Szerelmes Atyánk! alázatoosan esedezünk Felségednek, haragodban-is emlekezzél-meg irgalmasságodról; ha im-

Deut. 32. v.

-23-

Esa. 34. v. 5.

Soph. 1. v. 7.

2 Sam. 24.

v. 15. 16.

Esa. 9. v.

17. 21.

3. v. 2. 3.

Solt. 119.

v. 13. 7.

2. Par. 36.

v. 15. 16.

1 Kir. 22.

v. 8.

Sid. 11. v.

38.

Heb. 3. v. 2.

ha immár a' mi háládatlanságunkért közzülünk Illyést ki-ragadtad, állasd helyében Elizæust, a' kilégyen Izraélnek szekerei és lovagjai, ki a' sővényt meg-épitse, és állyon a' törésen te előtted a' földért; hogy el ne pufztítsad azt. Jövel Uram hozzánk való jó-kedvedet e' szomorú orában-is pecsételd-meg, a' meg-keseredteket vigasztallyad, tölts vigasztalásnak lelki Balsamom olajját az ő meg-sebessedet szíveiben, minket pedig a' te drága igédnek nagy lelki gyönyörűséggel való hallására készits-el Amen! *Mi-Atyánk, &c.*

1. Kir. 19.

v. 16.

2. Kir. 2.

v. 12.

Ezech. 22.

v. 30.

2. Cor. 1.

v. 3. 4.

Fundamentom.

2. Kir. 2. v. 12.

Edes Atyám! édes atyám! Izraélnek mind Beke-rei, mind lovagjai!

NIntsen itt maradandó Városunk; hanem jövendő keresünk, így szól az Apostol. Sid. 13. v. 14. Ez a' világ tehát a' Szenteknek nem hazájok; hanem csak bűndosáfoknak pusztaja. Solt. 119. v. 19. és 39. v. 13. Sid. 11. v. 13. *Bochim*, siralomnak völgye. Birak. 2. v. 5. Solt. 84. v. 7. Hazájok nekik a' *Menyország*. 2 Cor. 5. v. 1. 6. ezt készítette nekik az Ur JESUS CHRISTUS e' világnak fundamentomának fel-vetésétől fogva. Matth. 25. v. 34. fel-menvén a' mennyekben, ő számokra ezt foglalta-el. Jan. 14. v. 2. nekik ezt tartya. 1 Petr. 1. v. 4. ezt keresték a' Pátriárhák. Sid. 11. v. 10. 14. 16. ennek bizonyosságára ragadát Isten el, s' vivé által, a' viz-özön és a' Törvény előtt Enochot. Gen. 5. v. 24. Sid. 11. v. 5. a' Törvény alatt Illyést. 2 Kir. 2. a' Törvény-után a' Christust. Mark. 16. v. 19. Illyéfről emlekezik az Isten Lelke e' mi Leczkénkben.

Summája.

Elifáus az ő menyiben Profétai tisztinek elvégzetése után tűzes szekérben, forgó szeltül ragadtatott Mestere, az Illyés után nagy buzgósággal kiált, s' őtet kesergi.

Ezt pedig cselekeksi az Elifáus két tekintetben. 1. *Magára nézve*, a' mikor így szól: *Edes Atyám! edes atyám!* 2. *A' népre nézve*, a' mikor így mond: *Izraelnek mind sekerei! mind lovagjai!*

Függefe a' Leczkének.

Illyés Proféta Isteni jelentésből tudván; hogy ő Isten-től hamar időn felragadtatnék s' általvitetnék, az ő elmentelét akarja Elifáustól eltitkolni, parancsolván neki hogy maradna *Gilgálban*, *Bételben*, *Jérichóban*, a' *Jordán vizénél*; de Elifáus semmel látója akar lenni annak a' csudálatos eventusnak; annakokáért tőle el nem marad. *Nem hagylak* úgy mond *el tégedet*. El-mennek azért ők ketten, és mikor a' Jordánon általmentek volna, optiot ad Illyés Elifáusnak; hogy minckel-ő elragadtatnék, kérne tőle mit cselekedgyék velle, azt kívánja Elifáus; hogy az ő tanítvány társait az Illyésben való ajándéknak kétfer való mértékével hallagdyameg, hogy az ő társainál legyen nagyobb, és az Illyés lelke kétferrel inkább megte-
dgyék Elifáusban. Lön azért mikor ők mennének, és men-
vén beszélgetnének, imé egy tűzes szekér, tűzes lovakkal egyben elválástá oket egymástól, és fel-méne Illyés a' félvéssben az E-
gben. Elifáus pedig ezt látván kiáltja vala: *Edes atyám! edes atyám! Izraelnek mind sekerei, mind lovagjai!*

Kesergi annakokáért Elifáus Illyést, *magára nézve*, a' mikor így szól: *Edes atyám! edes atyám!* Itt vegyed eszedben: A' Szentek, a' menyiben emberek Adámnak fiai, és embereknek fiai. Luk. 3. v. 38. *ki volt Adámé*: a' mennyiben pedig *Szen-
tek*, s' Isten Lelke által újjá születettek, *elsőben és tulajdonképpen* Istennek fiai. Jan. 1. v. 12. *Adott Isten az hívőknek illy méltóságot*; hogy *Istennek fiai* lennének: *másodszor és tulajdonítás-
keppen*, azoknak is fiaiknak mondatnak, a' kiknek munkájokkal él Isten, az ő újjá-születésekben. Gal. 4. v. 19. *Fiatskám, kiket*
újjonnan

újjonnan *szülek*, *miglen a' Christus ti bennetek formáltatik*. Lásd 1. Cor. 4. v. 15. 1. Joh. 2. v. 1. Illyes így volt atya Elifáusnak, tudni illik, *lelki atya*, a' ki őtet az Istennek becése által újjá-szülte vala; holott egyéb iránt ő bálvány-imádságot követett volna. Nem ok nélkül fájlaltja annakokáért; hogy olyan jó atyát el-halasztotta. Őstán; ha a' Tanítványok *Proféták fiainak* hivattatnak, miért nem mondattathatnának *ők-is azoknak atyáknak?*

Kesergi immár az Izraelnek kárát: *Izraelnek mind sekerei, mind lovagjai!* Illyést nevezi *Izraelnek sekereinek, és lovagjainak*; mert abban az időben a' seregnek *erőssége* e' két hadi eszközben áll vala. Így olvasluk Pharahónak sekereit a' midőn Izrael kergetné. Ki jöv. 14. v. 7. 17. 25. ezekkel éltenek a' Sírjának Királyi mind, és ezek ellen Acháb és Jósaphát. 1 Kir. 22 v. 34. 25. 36. Lásd 2. Chron. 35. v. 24. A' régiek annak-okáért a' sekereken hadakoznak vala, nyilakat az ellenlegre azokról bocsátanak vala. A' lovagok pedig, az hadnak legkiváltképpen való s' leg jobb erősségei vóltanak régenten, a' mint hogy ma is. Innen immár, a' *sekerek és lovagok erősségért és hatalomért* vétetnek. Így, *Izraelnek sekereinek és lovagjainak* nevezetik Illyés, az az: Izrael orfágának *erősségének és oltalmának*; mert az ő idvessleges tanácsával s' buzgó könyörgésével tartotta, és hatalmasabban oltalmazta Izrael az ő ellenségei ellen; hogy nem mint az Izraelnek Királyi és vitézi az ő fegyverekkel, a' mellyekkel hadakoztak azok ellen. Bizonyoságot tében annak-okáért arról Elifáus; hogy az egy Illyésben sokkal több oltalom vólt; mint a' Királyban és a' Vitézekben, a' sekerekben és lovagokban, az Isten népének megmaradására. Ezen titulussal illeté Joas Elifáust. 2 Kir. 13. v. 14. Annyit tett annakokáért ez; mint ha mondotta volna Illyést a' *Republikának* és az *Ecclésiának oltópának, erősségének és oltalmának*. Metaphora: Fél azért Elifáus; hogy ne talál Illyéssel edgyütt el-távozott minden jó Izraelből, s' edgyikért őtet azért kesergi. Eddig a' Leczk nek világosítása.

Tanúság.

A' kegyes s' buzgó Lelki Páfztor, a' népnek szekerei és lovagjai, az az: többet használ a' népnek meg-

10
meg-maradására az ő könyörgésével, s' Isten előtt-való törekedésével; hogy nem mint az egész nép minden külső eszközökkel. Hallád a' Leczkét! Így Elifáus. 2. Kir. 13. v. 14. Midőn Pharahó Izraélnek utanna menne; hogy el-veszesse, az egy Mófes többet használt a' szabadulásban az ő Istenhez-való kiáltásával; hogy nem mint az Izraélnek hat száz szekerekből álló fokasága. Ki-jöv. 14. v. 10. 15. Midőn Jósue az Izraélnek ezerivel, az Amalek ellen hadakoznék, ugyan azon Mófes többet használ az ő könyörgésével; hogy nem mint Jósue az ő vele lévő ezerekkel. 17. v. 11. 12. 13. Így a' Philisteusoktól való meg szabadulásban, az egy Samuél az ő törekedésével többet használta; hogy nem mint az Izraél fiai mindnyájan. 1. Sam. 7. v. 9. 10.

O K A.

Mert ő az a' ki a' törősen áll. Solt. 106. v. 23. a' meg-haragudt Istent tartóztattya, a' ki azt mondgya: *Hadgy békét nekem.* Ki-jöv. 32. v. 10. ad 14. Kő-fal ez illyen Lelki Pástor, a' ki az Isten haragjának nyilait el-fordította. Ááron, az Izraélt emésztő tűz ellen, önnön magát mint egy kő-falt, a' népnek meg-maradásáért közben veti. Num. 16. v. 47. 48.

I. H A S Z O N.

Tanítás. Tanúld-meg hát innét. I. Meg-böcsülhetetlen jó-téteménnyel tehát Istennek az, a' midőn a' népnek illyést, az az: kegyes s' buzgó Lelki Pástort ad. *A' ház és a' marha atyától való örökség; de az Urtól vagyon az eszes értelmes feleség:* így szól Salomon. Peld. 19. v. 14. En mondom: *Az ház és a' marha atyától való örökség; az Urtól vagyon pedig, singularitèr, a' jó kegyes, s' buzgó Tanító.* Jer. 3. v. 15. *Az én szívem szerint való Pástorokat adok titeknek, és legelteinek titeket tudományal és értelemmel.* Vajki ritka madár ez illyen Tanító!

Rara

11
Rara avis in terris nigroq; simillima Cygno. Az egész Izraélben tudodé hogy csak egy Illyés vala? Igen keveslen vadnak a' Tanítók között, a' kik igazán (mint Illyés) hivattatnak *atyáknak.* Innét írja vala Szent Pál a' Corintusbelieknek: *Ha színtén sok Tanítók vagyon-ú mindazonáltal nem sok atyák vagyon.* 1. Cor. 4. v. 15. Ugyan-is; kevés számúak azok, a' kik ugyan valóban s' bívessen forgalmatoskodának azoknak idveiségek te-
lől, kik ő reájok bizattatnak. Phil. 2. v. 20. 21. Nagy jót ad hát Isten annak a' népnek, a' kinek illyést ad.

II. Ellenben; igen nagy ítéleti hát Istennek; midőn ez illyen Lelki Pástort a' nép között ki-véfi; mert azt a' népet sekereitől és lovagjaitól fosztja meg. *Ela. 3. v. 2. 3. Imé az Ur a' Seregeknek Ura, el vészí Jerusálemből és Júdából a' Próphétát.*

III. Bóldog nép, Ország, Tartomány, Város, Falu tehát, a' kinek illyése, az az, kegyes s' buzgó Tanítója vagyon! Vadnak annak sekerei és lovagjai. *Bóldog vagy te Ország, mikor a' te Királyod jeles embereknek fia, azt kiáltja a' Salamon Egyházja. c. 10. v. 15. alias 14. En mondom: Bóldog vagy te Ország mikor a' te Tanítod Illyés!* Mica édesdeden hízlekedik magának, s' azt mondgya: *Most tudom; hogy jól téstzenen velem az Ur; mert e' Lévíta nekem Papom.* Bir. 17. v. 13. Igazán mondhattya az a' nép: *Tudom; hogy jól téstzen én velem az Ur; mert ez az Illyés nekem Papom.*

IV. Ellenben; bóldogtalan nép az, kinek nincsen illyése. Nincsenek annak sekerei és lovagjai. E' fele mindenestül fogva prédájul, és veső-felben vagyon; mint a' kerítés nélkül-való kert: a' gyepű nélkül való föld; a' pástor nélkül való juh nyáj; és a' tuteur nélkül való árva. Ezech. 22. v. 30. 31. *Keresék közülök valakit, ki a' sövenyt meg-éppítene, és állana a' törősen én elámban a' földért; hogy el ne pusztitanám azt; de senkit nem találék. Ennekokáért ki ontám ő reájok az én haragomat, és meg-émesztém őket az én haragomnak tűzével.*

V. Méltók hát az illyen Tanítók a' tisztességre, s' becsületre. 1. Thef. 5. v. 12. 13. *Becsüljétek a' kik munkálkosznak ti közöttetek.* s' a. t. Ez illyenek kettős tisztességre méltók. 1. Tim. 5. v. 17.

VI. Nem ok-nélkül kívánnya hát a' nép, ezeknek érettek-való törekedéseket. Példa Izraél. 1. Sam. 7. v. 8. & 12. v. 19. *Ezéchiás.* Ela. 37. v. 4.

VII.

VII. Méltán sir s' keferég hát a' nép, ez ilyen Illyéfi-
nek halálokon; mint *Izraél* az *Aáron* halálán. Num. 20. v. 29.
Joas Elisauén. 2. Kir. 13. v. 14. mert egybér, sekereitül és
lovagjaitul akkor válik meg.

VIII. Tanuld-meg innét, micsoda legyen annak az
hogy a' Sátán a' pokolbéli ördög, az ő tagjaival edgyütt, minue-
neknek felette a' Tanítókat fokta üldözni, kergetni. 1. Chron.
11. v. 14. *El-hagyván a' Léviták az ő falutskájokat és jószág-
kat, mentének Júdában és Jérusálemben; mert őket ki-űzte vala Je-
roboám, és az ő fiai; hogy a' Papi tisztben az Urnak ne szolgálná-
nak.* Lásd. Dan. 11. v. 33. Mert Ők Izraélnek sekerei és lo-
vagjai. Ha az ellenség az hadi sekereket és lovagokat profligálhatta, övé lőtt a' triumphus: Igy s' a. t. Lásd Zach. 13. v. 7.

IX. Bátor minden külső segítségben meg-fogyatkoz-
zék a' nép: bátor mindenektől el-hagyattalék; mint *Sion*. Lam.
1. v. 2. de csak legyen Illyéle, a' meg-maradás s' fabadulás fe-
lől még is lehet reménsege, mert vannak sekerei és lovagjai.
Szokták a' mi játcsi Magyarink mondani: *Ne fély addig a'
vakságtól mig engem látsz.* Ezt az Illyélek igazán mondhat-
tyák. Efa. 30. v. 20. 21.

II. HASZON.

Dorgálás. Meg-jedzi az Istennek Lelke fekete-hólt
fénnel azokat. 1. Kik a' kegyes s' buzgó Lelki Pástorokat
gyűlölik; mint *Acháb* az igaz mondó *Michást.* 1. Kir. 22.
v. 8. *Gyűlölöm úgy-mond Michást; mert soha nem jövendölén-
nekem jót; hanem csak gonoszt.* Nem külsőben vagyon ma-is
a' dolog, ama' *Plácintinus* Tanítók, a' kik *vánkosokat varranak*
mindennek *Kariának* hólra alá, a' kik *nem ugatnak*, a' kik csak *víz*
mentében *úsznak*, az embereknek tetősenek: de a' *Veronenses* Tani-
tók, a' kik a' feketét, feketének, a' feiert, feiernek mondgyák e-
lőttök gyűlölségelek Szeretik a' kik mondgyák: *A' nemes*
Tanács, a' Tiszteletes Tanács: de ha Amós elő-áll, s' kezdi mon-
dani: *Hallyátok-meg ezt a' beszédet ti Báránnak bikái, (unői) s' a. t.*
Oh fel-keveriti a' gyomrokat, s' ha a' tőrjokra talályják a' kor-
bácsot vetni, ottan sekerek rudgyát ki-fordították. *En Papom*
*bizony soha többé nem léfzen: majd el-jő Györgyavagy Gergelynap-
ja, Pap Uram csak vísellyen gondot magára.* Oh Uram nyisd-
meg ezeknek szemeket hogy lássanak! 2. Kir. 6. v. 20. I. I.

Ezé. 13.
v. 18.
Efa. 56. v.
10.

II. A' kik a' közönséges nyomorúságnak okait, az Il-
lyéseknek tulajdonították; mint *Acháb:* 1. Kir. 18. v. 17. *Iz-
raél háboritójának kiáltva az Illyést, a' kit Elisauus Izraél széke-
rének és lovagjainak mond.* Ugy azt: *Vért vízfén vereitlent. Far-
gós zavaria fel a' vizet, s' bárány a' bűnös.*

III. A' kik a' kegyes s' buzgó Tanítókat üldözik, s'
halálra keresik; mint *Acháb Illyést.* 1. Kir. 18. v. 10. *Jéza-
bel* 19. v. 2. 10. 14. *Jóráam Elisauus.* 2. Kir. 6. v. 31. a'
Sidók *Jeremiást.* 1. Kir. 18. v. 20. és 26. v. 10.

El-jöv az idő, a' mikor azokat holtok után siratták, s' ke-
fergik, a' kiket életben gyűlölték s' üldözték. Példa a' Iúda
a' ki csak *tsufolá a' Prophétákat*, míg közöttök valának. 2. Chr.
36. v. 16. a' mikor oltán nem vóltanak, akkor *síratja.* Solt.
74. v. 10. Siratták *Aáront* hólta után az Izraél fiai 30-na-
pokig. Szamlál. 20. v. 29. siratták *Mosest.* Deut. 34. v. 8.
a' kiket életben egynehánybor akarának meg-kövezni. *Sam-
uelt* sirattya az egész Izraél. 1. Sam. 25. v. 1. és 28. v. 3.
a' kit életben meg-vetettenek vala. 1. Sam. 8. *Saul a' Sa-
muélnak fip intését meg-útálta vala.* 1. Sam. 13. v. 13. & c.
15. s' annak utánna forogtatásban lévén, a' tiz körmével a' föld-
ből ki-vájná halehtene. 1. Sam. 28. v. 11.

IV. A' kik minek-utánna az Illyélek közöttök el-ragad-
tatnak, s' azoknak femek húnyik, azoknak özvegyeiket s' árvái-
kat nyomorgatták, *húzással, vonással, adozással* terhelik. *Ne szánd*
igy mondnak, a' *Papnét.* *Csak szívesen ő-s. Eleget keresett volt a'
Pap, adgya-ki már a' Felesége.* A' mig élnek az Illyélek, addig
ugyan őket tartják, a' mint tartják: becsülik; a' mint becsülik:
köszöntik őket, mint *Júdás Urunkat:* *χαίρε παῖσι;* de holtok u-
tán oltán mérgeket azoknak polteritására ki-fújják, és nem emle-
keznek-meg azoknak jó-téteményekről; mint *Joás is, nem emle-
kezék meg a' jó-téteményről, mellyel a' Iojada Pap vala ő-hozzája; ha-
nem meg-ölte az ő fiai.* 2. Chron. 24. v. 22. Ezt hívják ám
anguina merces- nek, kigyó-i jutalomnak. Bezzeg afféléknek mélt-
tán homlokokra süthetnek *tüzes vassal az háládatlan nevet.* Nem
igy vagyon bezzeg a' dolog a' jobb nemzetek-között, a' felső Or-
szágokban; mint a' Magyar hazában; mert ott mig a' Prédikátor
Özvegye, meg holt ferje nevét vífeli, addig a' *saláriumnak* felét né-
ki meg-adgyák; hogy magát és árváit táplalhassa. De bár ne adnák
(a' mint

Matth. 26.
v. 49.

(a' mint hogy nem-is adgyák) a' mi árváinknak; tsak a' kicfiny falatot, ha mi marad, torkokból kine vonnák. Maga, többire a' mi viduáink úgy maradnak segények; mint ama' Istent felő *Prófeta felesége*. 2. Kir. 4. v. 1. Ha mi (lokán) Testámentumat téstünk, ama' nagy emlékezetű *Luther Márton* a' testámentom-tételben követhetjük; *Domine Deus, gratias ago tibi: quod volueris me esse pauperem super terra & mendicum. Non habeo domum, agrum, possessiones, pecuniam: qua relinquam. Tu dedisti mihi uxorem & filios: tibi reddo, nutri, doce; serva, ut haftenus me. O pater pupillorum, & iudex viduarum!* Mondhattuk (lokán) ama' keresztyén Genevai Ekklesiának Angyalával, *Calvinus* *ánossal*: *Me non esse pecuniosum; si quibusdam vivus non persuadeo; mors tamen ostendet.* Miért hát hogy e' gonosb háládatlan világ, az eledel helyében, a' mi segény özvegyiüknek, merget ad, és somjúságokban azoknak eczetet ad inniok? Solt. 69. v. 22.

I I I. H A S Z O N.

Jóra-való Intés. 1. A' *Tanítókhöz*; hogy legyenek *Illyések, atyák, Izraelnek szekerei és lovagjai*. Vóltak Illyésben olyak, a' melyeket mirend-ferént való Tanítók nem követhetünk, a' minéműek: hogy az *Eget be-zárta és meg-nyitotta: a' Sareptabeli özvegynek háza népét táplálta: fiát az halálból fel támasztotta: az Egből tüzet szállított alá: a' Cármet heggen az áldozatnak meg-emésztésére: tüzzel ama' két üldözö Hadnagyokat meg-emésztette: a' vízeket palástyával két fele választotta: a' Baalítákat meg-nyakazta: 40-napig böjtölt. Kövessük annakokáért az Illyésnek hitit, a' melly prédikáltatik félyel a' Királyok históriáiban. Kövessük az ő *Alhatatosságát*; ha bintén egyedül láttatunk-is hagyattatni. 1. Kir. 19. v. 10. 14. Kövessük az ő *Békeségesszerűsét*. 1. Kir. 17. feqq. Legyünk a' *könyörgésben* Illyésfeledgyütt búzgókibid és Iak. 5. v. 16. 17. 18. Lád ide Efa. 62. v. 6. 7. Ioel. 2. v. 17.*

II. Az *Halgatókhöz*. 1. Örülljenek a' kiknek Illyések vagyon; mert vadnak azoknak szekerei és lovagjaik. Ki-jöv. 8. v. 9. *Monda Móses a' Pharahónak: Discedegyel én felettem.*

2. Azokat *szekések és böcsüllék*. 1. Thef. 5. v. 12. 13. mint a' *Galatiabeliek* Sz. Pált. Gal. 4. v. 14. 15.

3. Erettek *könyörgjenek*: Sid. 13. v. 18. Rom. 15. v. 30. Col. 4. v. 3.

4. Isten-

4. Istennék érettek *hálákat adgyanak*. 1. Tim. 2. v. 1.

5. Szorongattatásokban azoknak érettek-való *tőrekedéseket kívánnák*. Iak. 5. v. 14. Példa *Izrael*. 1. Sam. 7. v. 8. Ezechias. 2. Kir. 19. v. 2. 3. 4.

Rövid alkalmaztatás.

DEbrecezen Sz. Gyülekezet! méltán mondhatod te ma Baruchcal: *Faj nekem mostan; mert az Ur edgyik bánatomra más bánatot adott. s a t. adott a' bölcs Isten tenéked edgyik bánatodra más bánatot; mert (hogy a' külsőt el-hadgyam) csak kevés ebtendők alatt, hány illyéseket ragada Isten ki közéületek? ki ragada Isten közéületek b. e. Báthori Mihált: az után b. e. Szánthai Mátyást: az után b. e. Keresztúri Bálintot: az után b. e. Komáromi Györgyöt: az után b. e. Martonfalvi Györgyöt: az után b. e. Kabai Gellértet: az után b. e. Köleséri Samuelt: az után b. e. Felvinczi Sándort: ilhon most ez ő ágyás házában előttünk alavó b. e. Szenczi Pált. Nagy itéleti Istennék rajta; ha semed volna hogy látnál, semed ugyan néked vagyon de nem látsz. Hiszem meg-prófétálá Isten azoknak halálok által, a' reád jövődö gonosb s' veszedelmet, a' melyben még ma-is vesékel; de te esedben nem véd, ki-fedegeté Isten az özön-víz előtt elő Pátriarchákat, ezeknek halálokkal jövődölé Isten a' világra jövődö viz-özönt; de az első világ efében azt nem vévé; így te ezt esedben nem véd; de bár csak ma vennéd immár ezt esedben! de felek rajta; hogy bé ne zárta légyen az Ur semeidet tenéked; hogy ne láthatsz, felek rajta, hogy Chrylostómusnak, Sz. irás fe-rint mondott szavai te benned bé ne tellyeledgyenek: *Civitates, úgy mond, quā majores eō deteriores, ac facilius tota evertuntur; quam ad pietatem convertuntur*; mint Ierusalennnek, Athénásnak, Corinthusnak, Ephesusnak, Constantinápolynak; és több nagy városoknak példáikból nyilván meg-tetűk. Meg éred te ezzel: *ők is emberek vóltak; ha meg-bóltanak is?* De bezzeg Elaiás nem így áll e' felöl: *Az igaz, így mond, a' következő veszedelem előtt véterik-el.* Méltán kiálthatod ma az Eliaussal: *Edes atyám! edes atyám! Izraelnek mind szekerei, mind lovagjai! mert leg közelebb,**

zelebb, ma, be jó Atyátokat ragadá-el Isten tölletek, a' ki nem keveleket közzületek szült újjá; miglen a' Christus ő benne formál-
 tatott: ez vala Izraelnek edgyik szekerei és lovagjai, ki ti érettetek a' törésen állott, Isten előtt állott, hogy ti érettetek jól szóllana; hogy rólátok az Isten haragját el-fordítaná. Mondgyák ugyan az eb-
 telének; hogy kincsel tárták Debreczent? Ugy vagyon ugyan; hogy a' külső esköz sem rekesztetik-ki, de az bezzeg magában semmi; hanem a' törésen álló Mólesek, Illyések tárták. s' a' t. Hát ti begény búrkölködő, éhező s' mezitelenkedő, Schólabéli Neutráliták! kiálthattátok ti-is ma ez mi Illyésünk után: *Edes atyám! édes atyám!* be jó atyátokat ragadá Isté el tölletek, a' ki nek-
 tek kenyerét meg-segte, lokakat közzületek eledelével táplált, s' ruházott is; Sok begények koporsója mellé álván; mint egy Tá-
 bita mellé, mutogathatnak most az ő adományit: *Ezt is ő vette volt, amart is ő vette volt!* E' volt ám másik Iakób, a' ki, valami Isten neki adott, annak tizedét Istennek adta. Hát te Szenci Ana-
 na! bezzeg kiálthad te most e' te Illyés Atyád után: *Edes atyám! édes atyám!* mert testedre nézve-is igazán atyád vala, tégedet ked-
 veslen tart vala: de atyád vala lelki-képpen-is; mert tégedet ne-
 velt a' tudományban és az Ur beszédinek intésiben. Kiáltsuk vég-
 re minnyájan: *Edes atyám! édes atyám! Izraelnek mind szekerei s' mind lovagjai!* Kérjük a' jó Istent: hogy ha Illyést töllünk el-ragadta, állassa helyében *Elisauft*

Amen! Amen!

Amen!

Istennek dicsőség.

